De vraag naar het hóé

MS In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog, toen de donkere wolken van het naderende onheil zich al dreigend boven Europa samenbalden, poogde een aantal jongere officieren en onderofficieren zich ervan te vergewissen of de voorgeschreven tactieken en gevechtstechnieken wel de juiste waren waarmee zij in geval van een onverhoopte oorlog de op hun schouders gelegde verantwoordelijkheid voor de landsverdediging naar behoren zouden kunnen dragen in een strijd met redelijke kansen op een goede afloop. Zij zorgden ervoor, op de hoogte te blijven van ontwikkelingen die elders in de wereld gaande waren. Zij verdiepten zich in de vakpers en trokken hun conclusies daaruit en uit hetgeen pers, radio en filmjournaals verhaalden over de opbouw, uitrusting en manoeuvres van vreemde krijgsmachten. Zij maakten zich bijgevolg zorgen over de mate waarin de Nederlandse verdedigingsopzet met zijn onmiskenbaar statische karakter bestand zou blijken tegen een mogelijke stoot van dynamische gepantserde formaties die waren geoefend in het optreden in nauwe samenwerking met duikbommenwerpers wier taak het was alle op de naderingen geplaatste weerstanden te vernietigen en zo de weg vrij te maken. Zij trachtten zich voor te stellen wat het effect zou kunnen zijn van de massale inzet van parachutisten tegen vitale punten dicht achter de voorste lijn en verder in het achterland. Zij realiseerden zich ook dat de camouflagekleding van speciale eenheden duidde op een andersoortig gebruik van het terrein en op een aanvalsmethodiek die volledig zou afwijken van het obligate tirailleren van de Nederlandse infanterie, die met het beoefenen van dat sprongsgewijze terrein winnen weinig anders leek na te streven dan een bevestiging van de uit de Eerste Wereldoorlog overgeleverde zienswijze dat iedere aanvaller onherroepelijk moest vastlopen in de raserende vuren van de superieure — want ingegraven — verdedigers.

Kortom, verschillende leden van de nieuwe generatie, voor wie „veertien-achttien" niet voetstoots als bewijskrachtig argument klonk, toetsten de eigen sacrale doctrine en de daarop stoelende wijzen van optreden aan de zich aftekenende vijandelijke mogelijkheden. De uitkomst van die toetsing was allesbehalve bemoedigend: een in twintig jaren niet wezenlijk gewijzigde doctrine mocht dan misschien een uitstekende *voorbereiding op de afgelopen oorlog* waarborgen, voor de eerstvolgende oorlog leek daarmee de kiem voor de nederlaag wel gelegd. Maar wie zich in die zin durfde uitlaten of een nieuwe benadering in het optreden te velde durfde bepleiten, moest erop rekenen dat het allerminst ondenkbaar was dat de strop zou worden gelegd om de zo driest uitgestoken nek: immers, in een krijgsmacht waar nog het axioma gold dat de mindere het denken diende na te laten omdat zijn meerdere dat wel voor hem deed, kon maar weinig tolerantie worden verwacht jegens degenen die zich verstoutten het credo in twijfel te trekken waarbij hun superieuren waren groot geworden.

Tempora mutantur, de tijden veranderen. In de huidige krijgsmacht behoeft men niet meer te vrezen voor enigerlei repressaille wegens het ventileren van met de vigerende doctrine strijdige opvattingen of het bepleiten van een herbezinning op wijzen van optreden die hun waarde ontlenen aan in het verleden daarmee behaalde resultaten. Een bewijs van die verbeterde verstandhouding zou zeer wel kunnen worden afgeleid uit hetgeen de Directeur van de Hogere Krijgsschool — qualitate qua bewaker van de doctrine — opmerkte in zijn kanttekeningen (*Mil. Spect.* **147**(1978)(12) 545) naar aanleiding van het artikel „Verdedigen!... maar hoe?" (*Mil. Spect.* **146**(1977)(3)99) en de daarop gevolgde discussie (*Mil. Spect.* **146** (1977)(11)489-524 en **147**(1978)(1)28-35): hij schrijft immers, de schrijvers zeker niet te willen desavoueren doch uitdrukking te willen geven aan zijn waardering. Dat neemt evenwel niet weg, dat de aandachtige lezer van die kanttekeningen toch wel een addertje onder het gras mag hebben ontdekt waar de thans geldende doctrine en de nog niet herziene Gevechtshandleiding (VS 2-1386) voorshands nog steeds als evangelie blijken te moeten worden aanvaard zo lang de Chef Land-

machtstaf zijn goedkeuring niet zal hebben gehecht aan mogelijke wijzigingen die, naar het zich laat aanzien, eerst in een vrij ver verschiet hun beslag zullen kunnen krijgen.
Dat betekent in concreto, dat *de vraag naar het hóé* dreigt te worden beantwoord met een dooddoener: „Houd je maar aan de voorgeschreven doctrine en de daarop gebaseerde voorschriften", waarna zij die desondanks niet gerust zijn nog altijd kunnen gebruik maken van de hiërarchieke weg of hun bezorgdheid te bevoegder plaatse te deponeren, mits wél in de vorm van weloverwogen, constructieve gedachten. Het zal wel duidelijk zijn dat de lagere, op het uitvoeringsniveau verantwoordelijke functionarissen — voor wie de aan „veertig-vijfenveertig, Indonesië en Korea" ontleende argumenten even weinig overtuigend klinken als destijds „veertien-achttien" voor de inmiddels gepensioneerde of met FLO vertrokken generatie — behoefte hebben aan een béter antwoord. Een antwoord dat, om precies te zijn, bruikbare oplossingen aan de hand doet voor het kardinale probleem hoe zij zich moeten *voorbereiden op een kómende oorlog*. Want al zijn er ook politici die het verwerpelijk achten dat de Nederlandse militair wordt attent gemaakt op een mogelijk optreden van uit hun pantservoertuigen springende soldaten van het Oostblok, de man op het uitvoeringsniveau is niet gebaat met speculatief-optimistische beschouwingen over de veronderstelde vreedzame intenties achter die capaciteit: hij zal moeten woekeren met zijn schaarse middelen om daarmee een doeltreffende wijze van optreden te kunnen stellen tegenover elke denkbare mogelijkheid ter andere zijde. Dat impliceert dat zijn tactiek volledig moet zijn afgestemd op de nu en in de toekomst te verwachten actiepatronen van de potentiële bedreigers van onze veiligheid. Voor het behoud van die veiligheid is dan ook het *antwoord op zijn vraag naar het hóé essentieel!*

Het is op grond van de vorenstaande overwegingen dat de redactie het nodig oordeelde te trachten de ogenschijnlijk op een laag pitje geraakte discussie over het HOE van de verdediging van nieuwe brandstof te voorzien. Daarbij was zij zich zeer wel bewust dat zulks niet strookte met de visie van de Directeur HKS, die immers in zijn vorenaangehaalde kanttekeningen opperde dat „verdere studie beter kan geschieden binnen de Tactische Commissie en de Leergroepen binnen de Afdeling Onderwijs van de HKS . . .". De redactie is de mening toegedaan dat het ene het andere niet behoeft uit te sluiten, en dat een zo breed mogelijke discussie een katalyserende werking zou kunnen hebben op het proces dat een antwoord zou moeten verschaffen op de onderwerpelijke vraag. De aanzet tot zodanige discussie wil zij daarom geven met de publikatie op de hierna volgende bladzijden van een op haar verzoek op schrift gestelde bijdrage van de hand van twee jonge hoofdofficieren die — mede op grond van verscheidene waarnemingen tijdens grotere oefeningen — van oordeel zijn dat het dringend geboden is de consequenties te trekken uit wijzigingen binnen de strijdkrachten van het Warschau-Pact die daar binnen afzienbare tijd zullen kunnen uitmonden in een aanmerkelijk grotere flexibiliteit van de troepenaanvoering op de lagere niveaus, waartegen de relatieve logheid van onze uitvoeringsorganisatie met haar trage reacties de verdediger al bij voorbaat kansarm zo niet kansloos maakt. In dat verband moet bovendien worden opgemerkt dat het bedenkelijk is dat ten onzent de techniek onmiskenbaar vooruitloopt op de tactiek. De invoering van tal van moderne middelen als bijvoorbeeld Tow en Dragon, de komst van de Leopard 2 en de modernisering van de richtmiddelen van de Leopard 1 en de introductie van nieuwe geniemiddelen hebben ook de lagere commandanten ertoe gedwongen zich te ontwikkelen tot managers van een complex arsenaal, veel meer dan dat vroeger ooit het geval is geweest. Dat management development voor het uitvoeringsniveau kan uiteraard niet aan het toeval worden overgelaten; opleiding en oefeningen moeten daarop worden gericht. De wederinvoering van de A-cursus kan daarbij een belangrijke stap in de goede richting betekenen, mits althans bij het bepalen van de inhoud daarvan bewust wordt toegewerkt naar het maximaliseren van de broodnodige flexibiliteit in de bevelvoering en leiding van de doe-eenheden van compagnies-, eskadrons- en batterijgrootte binnen bataljons- en brigadeverband: bedacht moet worden dat een eenheid slechts zo flexibel kan zijn als haar commandant!

Moeilijk kan worden ontkend dat de doctrine naijlt op de technologische ontwikkelingen; eerlijkheidshalve moet zelfs worden vastgesteld dat van „ijlen" bepaald niet kan worden gesproken. Integendeel: een in bewerking zijnde herziening van de Gevechtshandleiding komt eigenlijk al veel te laat om tactische richtlijnen te kunnen verschaffen aan de research en development van in de toekomst benodigde nieuwe middelen. Bijgevolg ontbreekt ook maar al te vaak de kunde die voor het

integreren van de nieuwste technische verworvenheden in een verantwoorde tactiek vereist is. Projectielen met eindgeleiding, wellicht te gelegener tijd ook bijgestuurd in de eindfase van hun baan door met laser uitgeruste waarnemers, en overeenkomstige antitankraketten moeten niet alleen worden ingevoerd, zij moeten ook en vooral het maximale rendement kunnen opleveren. Daartoe moeten de gebruikers, dat wil zeggen de tactici van het uitvoerende niveau, weten in welk doordacht tactisch concept die middelen moeten worden ingepast; níét andersom. Immers, zonder gedegen technische én tactische voorbereiding heeft het geen enkele zin een geavanceerde speedboatmotor te plaatsen in het sloepje van de man wiens opleiding erop was gericht hem te leren roeien met de riemen die hij had!

Het is daarom te hopen dat het hierna geplaatste artikel „Vechten met vuur" metterdaad het effect zal sorteren dat de redactie meent te mogen verwachten van een brede discussie over de daarin vervatte principiële benadering. Indien de beantwoording van de reeds in maart 1977 in dit blad opgeworpen vraag naar het HOE van de verdediging terecht zou moeten luiden „. . . met vuur!", lijkt het alleszins aanbevelenswaard dat dan aan de optimalisering van dat vuur de hoogste prioriteit wordt gegeven. Dat impliceert dan, uiteraard, méér dan louter en alleen de invoering van nieuwe wapens en het nastreven van betere schietuitkomsten op de schietbaan. Het zal ontegenzeglijk een herbezinning eisen op de wijzen waarop dat vuur op het gevechtsveld zal moeten worden gehanteerd. Ergo: een herbezinning op de tactiek en, in samenhang daarmee, op de totale voorbereiding van heel het uitvoerende echelon.

Waar het gaat om het juiste antwoord op de essentiële vraag naar het HOE mag er echt wel wat schot in de aanpak komen. Met een variant op Joost van den Vondels geruststellende uitspraak dat de krijgsman al veel wint, al wint hij niet dan tijd, mag toch gevoeglijk wel worden gewaarschuwd dat een krijgsman ook veel verlíést, al verliest hij slechts tijd. En het zich voorbereiden op de afgelopen oorlog is — dat heeft de geschiedenis meermalen bewezen — gelijk te stellen aan een dermate groot verlies van tijd dat de achterstand onoverkomelijk wordt. Want het gaat nu eenmaal níét om doctrines, tactieken en methodieken die het gewenste resultaat hadden kunnen opleveren in het verleden, het gaat erom dat resultaat te verzekeren voor eventualiteiten in de toekomst: het HOE van gisteren is historie geworden; het HOE van morgen kan slechts op de toekomst worden afgestemd.

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Bijeenkomst

Op maandag *19 november* a.s. houdt de vereniging een bijeenkomst voor leden en belangstellenden, aanvangende te 20.00 uur, in het *Congresgebouw te Den Haag*, waar een voordracht met aansluitende discussie zal worden gehouden over het onderwerp

De bewapende helikopter, een tankjager?

De inleider is maj inf. J. Zwolsman, hoofdoff toeg Sie Plannen AOC

Behandeld worden o.m. de voorgeschiedenis en de ontwikkelingsgang van de bewapende helikopter, het waarom en de huidige stand van zaken, alsmede de mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Bovendien wordt geschetst hoe de NAVO-partners over deze problematiek oordelen. De stellingen terzake worden in de bijeenkomst uitgereikt.

Van lezing en discussie wordt, als gebruikelijk, verslag gedaan in het verenigingsorgaan Mars in Cathedra.